

בחינת סוף-העונה שבט תשל"ו

הבחינה הזאת עשויה משני חלקים, וכל חלק עולה מאה נקודות. החלק הראשון הוא על ההרצאות, והשני - הקריאות

חלק ראשון, כתב כל התשובות רק במחברת.

1. הגדר או זהה בקיצור נמרץ. 30 נקודות.

- א. שיריים - מנהג חסידים - הנוהג להאמץ. ו. ר' מנחם מנדל מפרמישלאן - ז"ל מנהג יחסי. ב. אפרים דיינארד - נזכר על-ידי חסידים. צפנת פענח - אל וחסיד משה לייזר. ג. טבילת עזרא - לקחי נחמה. ח. מסירת המחשבה אל הרבי - אבות; חסידים. ד. טלוטס ציר - יזעל ואלוהים קצת אקצז. ט. ספר הויכוח - אריכות ליל - כולל מוסמגני. ה. כשאחר הוא לבוש או כסא לשני י. הכת - ויש להאמץ יחסי. ז. זמל - זכרון רזין גבירין.

2. ענה על שתיים משאלות אלה. 30 נקודות. כתב בס"ה לא יותר מעמוד אחד.

א. מהו סולם הערכים של החסידות לפי בעל "צמח צדק"? נ"ל י"ד: סיכומים.

ב. איזה שני ספרים גרמו לשני החרמים האחרונים שהטילו המתנגדים על החסידים? אקמ"א (1870) - מ"י, רנ"ו - מ"ה.

ג. מה אמרה הנשמה אל הרב (הבעש"ט) אשר גרמה להתקפת החסידות על-ידי המתנגדים? אסכה אצל רבי אל מנהגים של וכו' סק"מ - רבקה וכו'.

3. ענה על כל השאלות הבאות. 40 נקודות. כתב בס"ה לא יותר מעמודים.

א. מה הן דעות החוקרים על הכינוי "בעל שם טוב"? דויד, יז"ב - הרב אהרן אהרן - וז"ל נחמ'.

ב. מי היה רבי נחמן מקוסוב (קאסאווער)? מה היה יחסו אל הבעש"ט? מה היה יחסו אל השבתאות?

- (1) ח"ה יאסל גרמא - חסיד אחרונים (1870)
(2) בקרתי כוונת רבני אשכנז (1870)
(3) היסטוריה של חסידות וכו' (1870)
א"י: מאז אחר הדיבורים וכו' (1870)

וולק שני. כתב את כל החשובות על נייר זה. (חוץ מספר 1 - כפול)

1. ספרו של אליעזר ויזל. ענה רק על שאלה אחת. 16 נקודות.

א. מה היה יחסו של רבי אלימלך לרבי זוסיא? מה היה יחסיהם אל המגיד? השווה אישיותיהם של שני אלה. מהי חשיבותו של ר' אלימלך בחולדות החסידות?

ב. "מה שהרבי מפשיסחא עשה אל החוזה, כבר עשה החוזה אל רבו, רבי אלימלך." למה מתכוון המחבר? באר.

2. שבחי הבעש"ט. 15 נקודות. ענה על כל השאלות. סמן בקו תחת החשובה הנכונה.

א. הכתבים של סחרי תורה ניתנו אל הבעש"ט ע"י בנו שלו: (המגיד מדובנא; ר' אדם; ר' מנחם מנדל מפרמיסלאן; הרודף הנעלם; ר' דוד ממאקוב)

ב. ר' גרשון כעס על הבעש"ט כאשר ראה שהבעש"ט: (מסלס מוקצה ביו"ט; אינו מניח תפילין בחול המועד; אינו אוכל חמין בשבת; צם בשבת)

ג. הבעש"ט האשים את ר' גרשון ב"רשימה של ניאוף" על סר' גרשון: (נגע באשתו כשהיא נדה; חשב מחשבות זרות בתפילת מנחה; הסתכל באשה אחרת; קיבל על עצמו פרישות מאשתו; קרא בספרים חיצוניים)

ד. הבעש"ט פירש את שם בתו כראשי תיבות שלו: (עוזר דלים למו; אין דומה לך; אלקים דיבר לי; אש דת למו; איזה דלת לג"ע)

ה. כשביקש ר' נחמן מקוסוב (קאסאווער) שהבעש"ט יגלה לו מחשבותיו, ענה הבעש"ט סר' נחמן חושב: (על ספירת כתר; על עולם האצילות; על אחיה השילוני; על שם הוי"ו; על הגר"א מוילנא; על נהר די-נור)

3. אלמסי, תולדות החסידות. 39 נקודות. סמן ביו"ט חשיבותה:

א. ראש המיסדים של החסידות בא"י היה: ר' אברהם אביגד מוילנא

ב. ר' שמואל סמלקה מניקולשבורג היה אחיו של: ר' יוסף אפרים קרליץ

ג. שלשת מייסדי חסידות פולין היו: (מ"מ) (ז"ק) (ל"ק), (מ"מ) (ז"ק) (ל"ק), (מ"מ) (ז"ק) (ל"ק)

ד. ההתנהגות של תלמידי "היהודי הקדוש" שגרמה להתנגדות חריפה ע"י שאר תלמידי החוזה הייתה: (מ"מ) (ז"ק) (ל"ק)

ה. זווג. על-יד כל שם בימין, כתב מספר שם-הלואי הנכון מן הטור בשמאל

1. הכהן מלובלין

2. המגיד הגדול

3. היהודי הקדוש

4. חידושי הרי"ם

5. האוהב ישראל

6. השרף

7. הלוי מלמברג

8. המגיד מקוזניץ

9. אליהו הצעיר

א. ר' יעקב יצחק 3

ב. ר' צדוק 1

ג. ר' אברהם יהושע השיל 5

ד. ר' ישראל 8

ה. ר' יצחק מאיר 4

ו. ר' אורי 6

ז. ר' דוב בר 2

4. אגרת הבעש"ט. סמן קו חתה החשובה הנכונה. 30 נקודות. ענה על 15 שאלות.

1. הבעש"ט, בעליית-הנשמה, חזר (מן העולמות העליונים) אלו
(א) גיחנום (ב) גן עדן (החתון (ג) נהר חידקל (ד) ק"ק זאסלוב (ה) אקופ

2. בתחילה חשב שסיבת השמחה בשמים היא:
(א) שאמרו "קשרה" בכוונה (ב) שהס"מ נכשל (ג) שנפטר מן העולם (ד) שהמגדים חזרו לו

3. הבעש"ט נכנס לתוך החוויה של עליית-נשמה על-ידי:
(א) נדר (ב) שבועה (ג) השבועה (ד) תפילה מנחה (ה) תפילה ותיקין

4. הוא התפלא על:
(א) שהס"מ צחק לו (ב) שהמשיח למד תורה (ג) שהרבה רשעים נתקבלו בתשובה

5. למי פרופ' דינור, עיקר בשורה החסידות היא:
(א) גאולה היחיד (ב) תורת המשיח (ג) התלהבות בתפילה

6. לפי ש. דובנוב, החסידות הדגישת:
(א) גאולה היחיד (ב) תורת המשיח (ג) התלהבות בתפילה (ד) התקוממות נגד ה"קהל"

7. "מורו ורבו" של הבעש"ט הוא:
(א) אליהו הנביא (ב) אחיה השילוני (ג) רבי יהודה החסיד

8. "אימה אחי מר" הוא:
(א) תשובת ר' יעקב יוסף למתנגדים (ב) שאלת הבעש"ט למשיח (ג) עצת הבעש"ט לר' גרשון

9. השלם: "ויפוצו מעינותיך"
(א) לוויילנא (ב) ציונה (ג) החצרה (ד) החוצה

10. בהיכל המשיח למד הבעש"ט:
(א) פירוש חדש בעבודת ה' (ב) דברי תורה (ג) שלוש סגולות (ד) שלש אגדות

11. בשמים השיבו על טענותיו של הבעש"ט ואמרו:
(א) מה לילוד אשה בינינו (ב) אין לך עסק בנסתרות (ג) אין קסיגור נעשה
סניגור (ד) אין עונשין מן הדין (ה) אית דין ואית דיין

12. הבעש"ט מדריך את ר' גרשון:
(א) סיכוון ליחד שם בכל אות (ב) שיתפלל תפילה ותיקין (ג) סיהיה מנהיג התנועה

13. סגולה להרחיק את המגפה היא:
(א) דבקות (ב) קסורה (ג) תפילה ותיקין (ד) תפילה מנחה (ה) סעודה שלישית

14. המשיח למד תורה עם:
(א) החסידים הראשונים (ב) שלשת האבות (ג) ארבע אמהות (ד) שבועה הרועים

15. פעולת הבעש"ט המתוארת באגרת נקראת גם:
(א) רצוא ושוב (ב) העלאת מחשבות זרות (ג) המתקת הדינין (ד) עבודה בגשמיות

16. התנצלות הס"מ הייתה:
(א) שכוונתו לג"ע החתון (ב) שכוונתו לשם שמים (ג) שהמשיח לא רצה לבוא

17. "חתן וכלה" מרמז אלו:
(א) הבעש"ט וחסידי (ב) ר' ישראל ואדל (ג) הספירות העליונות ומלכות
(ד) הגרי"א מוויילנא והמתנגדים שהתכוונו אל הדרה ימית (1772)

פרופ"נ. לאס
ביה"מ למורים

פילוסופיה 8.1
תולדות החסידות

מבחן אמצע הזמן

1. הגדר או זהה בקצרה (ענה על כל השאלות -- 40 נקודות):

א. על דרך האמת

ב. על דרך העבודה

ג. "שלום על ישראל"

ד. גבורה

ה. שכינה

ו. שבירת הכלים

ז. המתיר איסורים

ח. מעשים זרים

ט. אבי"ע

י. עולם התיקון

2. ענה על שתיים משלש השאלות הבאות. כתב מסה על כל אחת. 60 נקודות.

א. לפי שלום, מדוע נמשכו האנוסים לחנועת השבתאות?

ב. מהו המושג של "החטא הקדוש" של השבתאים, ואיך השתמשו במושג

זה לגבי ש"צ בעצמו?

ג. מה הם שלשה הסימנים המובהקים של השבתאות הקיצונית?